

KRISTAU BAINO LEEN EUSKALDUN

S. Insausti jaunak irakurri zun nere Kardaberaz Bazkuna'ri buruzko lantxo. Eskerrik asko, poza ematen bait digu iñork irakurtzen gaituanean. Eskerrak ere zure Euskera ta Kristautasuna idaztitan nere lana zirikatzen dezulako. Orrela aukera ematen didazu orduan esanak zertxo bat geiago argitzeko.

"Agustin Kardaberaz aitaren itzak irakurri ondore, norbaitek pentsa lezake Jaungoinkoa euskararen alde bere al-izate guztia jartzeko beartua dagoala... Bañan Kardaberaz'ek esan zituanak osorik aitatu bear dira edo ta bestela ixildu. "Oiek dira zure lenengoko itzak".

Lagunarte edo bazkun baten ikurriña jartzeko itz guztiak luzetxoak lirazke. Gazte giñan Kardaberaz Bazkuna ezagutu genduan. Gazte, euskaldun eta apaizgai. Eta "Euskerak burua jasotzea Jainkoak nai du" irakurri genduan Bazkunaren ate-buru, ikurriñ edo presentazio bezela, alako zarrada egin zigun biotzak eta Euskeraren alde lan egiteko griña suspertu zigun apaizgai giñelako, batez ere... Animaren ona aurretik nai gendun.

Ez gendun sekula pentsatu ori Jainkoaren zeregiña zanik, gurea baizik. Orregatik sartu giñan Bazkunean, gure lana zalako Euskerari laguntzea eta orretara Jainkoaren naia bete. Ez genduan sekula burura ekarri ori Jainkoak egingo zunik guk bitartean eskuak tolestuta eserita gelditu bagiña...

Euskalerriaren kristautasunaren ona nai gendun, orregaitik ondo iruditu zitzaigun **gauza orretan** gure eredu aita Kardaberaz artea.

Baiña orrek ez du esan nai gu orain berreun urteko pentsakera guziak (Aita Kardaberazena) artzera beartuak gaudenik...

Bandera eta ikurrin bezela, apaizon bazkun baterako batez ere, "Euskerak burua jasotzea Jainkoak nai du" iruditzen zait zoragarri. Ortik ondorengo luzeak ateratzen ibilli gabe.

***

"Bukatzeke galdera bat: Zer diozute, aita Kardaberaz'ek nik marratu ditudan itz oiek, ala kristau baiño len euskaldunak gerala'esango al luke?" Idazten dezu. Marra-tutako itzak auek dira Mendizabal jaunarenak: "Por Dios no alborote tanto y d'jenos vivir con nuestros barbarismos de lengua, porque antes que bascongados somos catolicos".

"D'jenos vivir con nuestros barbarismos de lengua" ori beintzat ez zuan aita Kardaberaz'ek esango: kristautotriña obeto zabaltzeko euskeraz ikasten jardun zuan eta besteari erakusten, eta ez zan barbarismoekin pakean bizi-tzen gelditu... Lanari ekin zion, Euskera ikasteari, Mendizabal jaunak bear zuena.

Kristau baiño len euskaldun gerala" nere itzak dira. Kardaberaz'ek zer esango lukean itz oien orde...? Ez naiz sekula artara jarri. Jartzeko asmorik ere.

Da ala ez da?

Ona emen korapilloa.

"Porque antes que bascongados somos catolicos" ala "kristau baiño len gera euskaldun"? Korapilloak beti izaten ditu bi ari-punta. Nundik eltzen diozun, ortan dago auziaren erabakitzea.

Kristau leenago? Asmoan bai ("primum in intentione"); izatean ez, aizkena baizik ("ultimum in executione")... Kardaberaz'ek euskerea ikasi zuan kristauak egiteko.

Euskaldun ama baten semea naiz eta jaiotzetik esan nezake naizela "euskaldun'kantak dionez":

Euskaldun jaio nintzan

euskaldun naz azi,

euskera maita zidan

amak erakutsi...

Geroztik egin ninduen kristau bataioaren bidez.

Orra **leenengo** euskaldun ta **gero** kristau.

***

Bildur al zera erlijiorik nai ez duten euskaldunei arrazoi emango ote diedan "Kristau baiño len euskaldun gerala" esatean? Ez da ori nere iritzia. Beste aldetik, berriz, esaera ori oso zaarra da gure artean: Gazteiz'ko Seminarioan gerra aurretik aitu nuan lendabiziko aldiz konfesionalismorik nai ez zuten euskotarren aoetan... Eta nik argitu bezela egia da euskal gerala kristau baiño len: "bascos antes que cristianos"...

Ori ukatzea ez da gure oienganako erantzuna, nere ustez, beste au baizik: "euskaldun baiño len gera gizon" eta gizaki geranez Jainkoarekin artu-emanak bearrezko... Jainkoarekiko gure zerikusiak ortik sortzen dira leendabizi... Gero gerokoak.

Gaizki esanak barkatu.